

Luontoselvitys Äänekosken Ääneniemessä

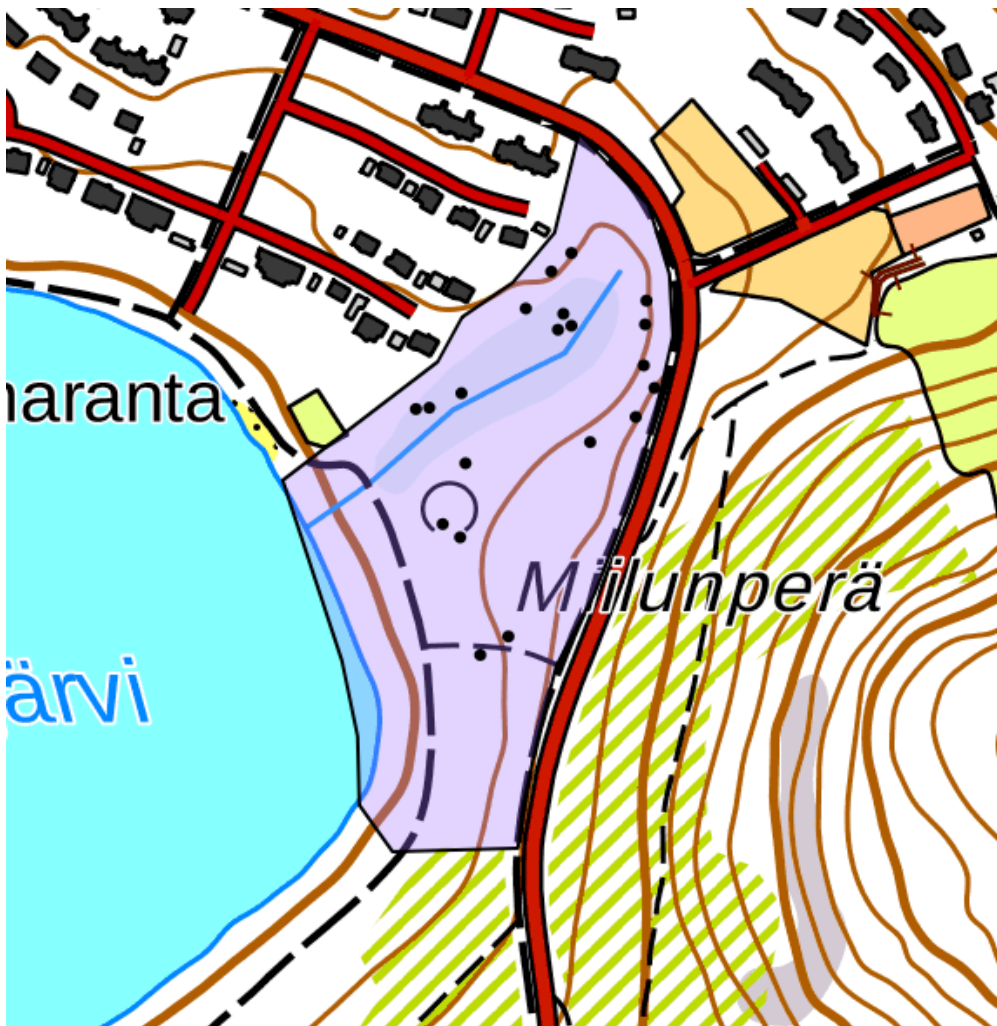
Tämä luontoselvitys on tehty Äänekosken kaupungin toimeksiannosta. Selvityksen tarkoituksena oli selvittää kohteella kaavoitusta varten oleelliset luontoarvot: luonnonsuojelulain suojellut luontotyytit, metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain mukaiset kohteet sekä muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet. Lisäksi alueella tehtiin linnust selvitys ja kartoitettiin alueella mahdollisesti olevat liito-oravien elinpiirit. Liito-orava kuuluu EU:n luontodirektiivin tiukasti suojeltujen lajien (liitteen IV(a)) listalle, ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Uusimmassa uhanalaisuusluokituksessa laji on ilmoitettu silmälläpidettäväksi (NT) (Liukko ym., 2016). Äänekosken alueella liito-oravaa esiintyy usealla alueella.

Alueen rajaus:	Selvitysalue sijaitsee Äänekoskella (kuva 1) rajautuen Ääneniemmentien ja Äänejärven itärannan väliin (kuva 2). Selvitysalue on kooltaan n. 5 hehtaaria.
Selvityksen teko aika:	Maastokartoitus 19.5.2018, linnust selvitys 24.5.2018
Selvityksen tekijä:	Agriborealis osk./Noora Vartija, FM biologi Linnusto: Teemu Nieminen, FM biologi

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti Äänekoskella.

*Karttakuvat sisältävät Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 05/2018 aineistoa.

Kuva 2. Karttaan on merkitty liito-oravan papanoilla merkkäamat puut (mustat pisteet).

Johdanto

Selvitysalue sijaitsee Äänekosken keskustan itäpuolella Ääneniemessä rajautuen Ääneniementien ja Ääneselän poukaman, Äänejärven, itärannan väliin. Alueeseen kuuluu metsäistä länteen viettävää rinnemaastoa. Selvitysalueen raja on esitetty kuvassa 2, ja se on laajuudeltaan noin 5 hehtaaria. Alueen rantakaistaleella on aidattua laidunta, ja alueen halki kulkeva kävelytie jää laitumen ja metsän väliin. Pohjoisrinteessä kulkee purouoma, joka saa vetensä Ääneniementien toiselta puolelta ja on ilmeisesti pääosin hulevesiä.

Selvitysalue on merkitty Äänekoski 2030 osayleiskaavassa merkinnällä VL eli lähivirkistysalueeksi. Alueelta ei ole käytettävissä aiempia luontoselvityksiä.

Lähialueilla on tehty liito-oravahavainnot aiemmin ainakin Mörtinrannassa (Vartija, 2017a) ja Autionpuistossa (Vartija, 2017b). Luontoselvitystä varten tarkistettiin myös Hertta-tietokannan ajantasaiset havainnot (25.5.2018).

Maastokartoitus ja havainnot

Maastokartoitus tehtiin 19.5.2018 kulkemalla alue jalkaisin kauttaaltaan läpi. Koko alueelta

tarkistettiin kaikkien järeiden ja varttuneiden kuusien ja haapojen sekä useiden koivujen ja kahden lehtikuusen tyvet liito-oravan papanoiden osalta. Puustoa tarkasteltiin myös kolo- ja risupesien varalta. Samalla arvioitiin alueen kelpoisuutta liito-oravan elinpiiriksi. Havainnot merkittiin ylös gps-laitteella. Samalla arvioitiin alueen luonto- ja metsätyyppejä ja luonnontilaa sekä kelpoisuutta liito-oravan elinpiiriksi. Liito-orava suosii pesimis- ja levähdysalueinaan kuusivaltaisia, usein järeää haapaa kasvavia varttuneita metsiä, joilla tai joiden läheisyydessä kasvaa myös nuorta lehtipuustoa (harmaaleppä, haapa, koivu, pihlaja), joita liito-orava käyttää ravintokasveinaan (Hanski, 2016). Alueelta etsittiin mahdollisia harvinaisia ja uhanalaisia kasvilajeja.

Linnuston osalta kartoitus suoritettiin 24.5.2018 ja tuolloin maastossa oli lintuasiantuntijana mukana biologi Teemu Nieminen.

Havainnot

Rinnemetsä on tyypiltään käenkaali-oravanmarjatyyppin tuoretta lehtoa ja paikoin lehtomaista kangasta. Alaosa rinteestä on varjoisaa ja kuusivaltaista, ylärinne puolestaan valoisampaa koivumäntyvaltaista sekametsää. Hyvin pienin laikuin esiintyy varpuja (mustikka, puolukka). Kasvillisuudessa valtalajeina ovat sanikkaiset (hiirenporras, metsäalvejuuri, metsäimmarre, metsäkorte) ja ojakellukka, mesiangervo, metsäkurjenpolvi, lillukka, Lehtopensaista paikalla kasvaa koiranheisi. Alueen rajalla Ääneniementien pyörätien pientareella kasvaa esiintymä lehtopähkämöä. Muita vaateliaita lehtojen lajeja ei havaittu. Alueella kasvaa paikoin runsaasti puutarhoista levinneitä pensaita.

Puronvarsi on paikoin luonnontilaisen kaltainen rehevällä pehmeällä multareunuksella (Kuva 3). Maastokäynnin aikaan kevät on ollut poikkeuksellisen kuiva, mutta siellä täällä on tihkupintaa puron läheisyydessä, mikä viittaa lähteisyyteen Osa puronvarresta, varsinkin alarinteellä, on rehevän herukka- ja pajukasvuston peittämää, mutta rantaluhtalitukka, rentukka ja ojakellukka mahtuvat kasvamaan ylempänä. Paikoin puronvarsi on suurruoholehdon tyyppistä runsaine mesiangervokasvustoineen (Kuva 4) ja toisalla hiirenporras on vallannut alaa. Puron varrelta on hiljattain raivattu nuorta lehtipuustoa ja alue on muuttunut valaistusolosuhteiltaan.

Liito-oravan papanoita löydettiin alueelta useiden puiden tyviltä. Papanahavainnot olivat määrältään niukkoja (yksittäisestä papanasta muutamaan kymmeneen), ja sekä vanhoja että tuoreita papanoita löytyi. Papanalöydökset olivat yhtä lehtikuusta lukuunottamatta kuusien tyvillä. Runsaimmin papanoita löytyi kuusen tyveltä lähellä asuintaloa alueen pohjoisnurkassa. Risupesä tai kolopuita ei löydetty lainkaan.

Selvitysalueen rantavyöhyke on matala heinäinen laidunmaaksi aidattu kaistale (Kuva 5). Puusto on harvaa ja koivuvaltaista, ja myös tuomea, raitaa, harmaaleppää ja pajuja kasvaa. Rantalaitumen kasvillisuudessa havaittiin mm. heiniä, kevätleinikkejä, luhtalemmikkiä, luhtamataraa, rantaluhtalitukkaa ja niittynätkelmää. Kaistaleella on useita pieniä lampareita, joissa maastokäynnillä havaittiin sammakon toukkia.

Alueen linnusto kartoitettiin erillisellä maastokäynnillä 24.5.2018. Havaittu lintulajisto oli melko vaatimatonta: peippo, lehtokerttu, pajulintu, räkättirastas, punakylkirastas ja mustarastas. Rantavyöhykkeelle on kiinnitetty useita linnunpönttöjä, mutta niissä ei maastokäynneillä havaittu asukkaita.

Kuva 3. Näkymä puronvarrelta. Puro puikkelehtii rinteessä paikoin luonnontilaisen kaltaisena.

Kuva 4. Puronvarrella kasvaa paikoin runsaana mesiangervoa ja hiirenporrasta.

Kuva 5. Selvitysalueen rantavyöhyke on aidattu rantalaitumeksi.

Johtopäätökset ja suositukset

Selvitysalueella ei ole luonnonsuojelulaissa mainittuja suojeltuja luontotyyppisiä eikä luontodirektiivin luontotyyppisiä. Pienialainen puronvarsi on metsälain 10 §:n perusteella rauhoitettu erityisen arvokas elinympäristö ja alueella elää myös liito-orava, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Puronvarsilehto säästetään hakkuilta riittävällä suojavyöhykkeellä. Muualla metsikössä varovaiset poimintahakkuut ovat mahdollisia. Pehmeä lehtopohja ei välttämättä kestä metsäkoneen painoa, mikä on huomioitava käsittelyä valittaessa. Alueella säästetään nuorta lehtipuustoa kuten harmaaleppää, haapaa ja koivua, joita liito-orava käyttää ravintokasveinaan. Kulkuyhteys Autionpuiston ja Mörtinrannan suuntaan säilytetään rantakaistaletta pitkin.

Alueen linnusto suositellaan huomioitavan siten, että mahdolliset harvennustyöt ajoitetaan muuhun kuin pesintäaikaan.

LÄHTEET

Hanski, I. K. 2016. Liito-orava. Biologia ja käyttäytyminen. Metsäkustannus. 94 s.

Keski-Suomen ELY-keskus: Uhanalaisten lajihavaintojen poiminta Hertta/Eliölajit-tietokannasta 25.5.2018

Liukko, U-M., Henttonen, H., Hanski, I.K., Kauhala, K., Kojola, I., Kyheröinen, E-M., Pitkänen, J. 2016. Suomen nisäkkäiden uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Mammal Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 34 s.

Vartija, N. 2017a. Luontoselvitys Äänekosken Mörtinrannassa.

Vartija, N. 2017b. Autionpuiston harvennusalueen luontoselvitys..